

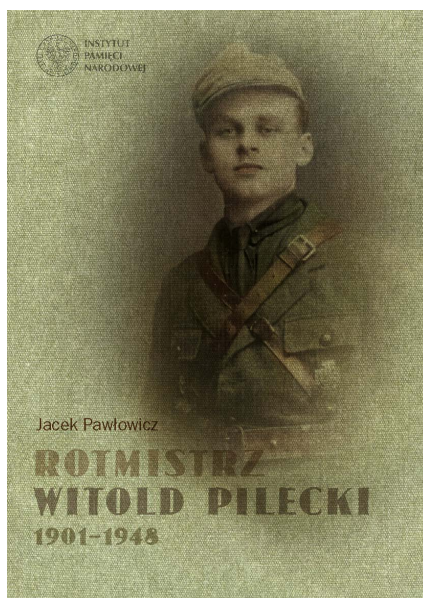
Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/99780,Rocznica-smierci-Witolda-Pileckiego.html>
25.04.2024, 06:23

Rocznica śmierci Witolda Pileckiego

25 maja 1948 roku w więzieniu mokotowskim w Warszawie, o godz. 21.30 - strzałem w tył głowy został zamordowany z rozkazu władz komunistycznych Witold Pilecki. Oficer ZWZ-AK, w 1940 r. dobrowolnie poddał się aresztowaniu i wywózce do Auschwitz, aby zdobyć informacje o obozie; po ucieczce z Auschwitz walczył w Powstaniu Warszawskim. W 1947 r. został aresztowany przez UB; torturowany i oskarżony o działalność wywiadowczą na rzecz rządu RP na emigracji, skazany został na karę śmierci.

W 2008 roku Instytut Pamięci Narodowej wydał album [Rotmistrz Witold Pilecki 1901-1948](#) autorstwa Jacka Pawłowicza pokazujący dokonania Witolda Pileckiego. Zawiera m.in. niepublikowane dotychczas zdjęcia z rodzinnej kolekcji rotmistrza. Publikacja prezentuje życie Witolda Pileckiego, począwszy od jego przodków, najmłodszych lat, aż po okrutny mord, dokonany 25 maja 1948 r. W albumie znajdziemy fotografie ukazujące Pileckiego jako skauta i uczestnika wojny polsko-bolszewickiej 1919-1920. W wolnej Polsce możemy zobaczyć go jako aktywnego obywatela Ziemi Nowogródzkiej. Następnie podczas działań II wojny światowej – jako żołnierza Polskiego Państwa Podziemnego, ochotnika w obozie KL Auschwitz, powstańca ze „Zgrupowania Chrobry II”, a po wojnie – konspiratora budującego siatkę wywiadowczą. Ostatnia odsłona to aresztowanie, wyrok i męczeńska śmierć.

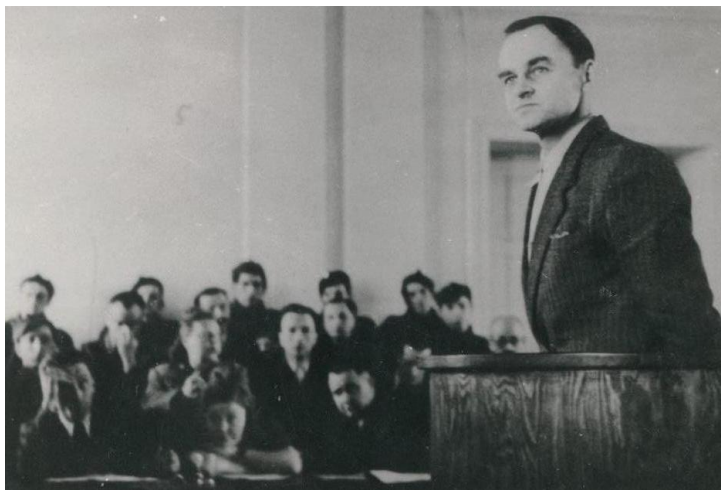
Rotmistrz Witold Pilecki jest również bohaterem jednej z broszur z serii „Patroni naszych ulic”.

15 marca 1948 r. zakończył się pokazowy proces, który wytoczono przeciwko osobom określanym jako „grupa Witolda”. Ogłoszono wyrok. Oskarżony Witold Pilecki został skazany na karę śmierci.

Przewodniczący składu sędziowskiego, prezes Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie ppłk Jan Hryckowian, były AK-owiec, tak uzasadniał swą decyzję:

„[...] od lipca 1945 r. do 8 grudnia 1945 r. na terenie Włoch, a następnie do 8 maja 1947 r. na terenie Polski, działając na szkodę Państwa Polskiego jako płatny rezydent obcego wywiadu, kierowanego początkowo przez Sztab II Korpusu [gen. Władysława] Andersa, [Pilecki] zorganizował na terenie Polski sieć wywiadowczą i za pomocą zwerbowanych informatorów gromadził dokumenty stanowiące tajemnicę państwową, zawierające wiadomości o organizacji, działalności i obsadzie personalnej kierowniczych stanowisk Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, wiadomości charakteryzujące układ sił politycznych wewnątrz państwa, rozwój i siłę wpływów Bloku Demokratycznego, partii robotniczych i związków młodzieżowych, strukturę gospodarczą Kraju, osiągnięcia gospodarki narodowej, rozwój handlu zagranicznego i teksty układów handlowych z ZSRR, Bułgarią i materiały te po opracowaniu i sporządzaniu fotokopii, przekazywał za pośrednictwem kurierów i emisariuszy do ośrodków dyspozycyjnych obcego wywiadu”.

Najwyższe czynniki partyjne i państwowe utrzymały wyrok w mocy i 25 maja 1948 r. Pilecki został zamordowany w warszawskim więzieniu przy ul. Rakowieckiej. W taki sposób dokonał żywota człowiek, którego brytyjski historyk Michael Foot zaliczył do grupy „sześciu najodważniejszych ludzi ruchu oporu podczas II wojny światowej”. Opinia Foota nie była przypadkowa i miała mocne uzasadnienie w działalności Pileckiego w latach 1939–1945, kiedy podejmował on zadania – wydawać by się mogło – niemożliwe do zrealizowania.

Witold Pilecki przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie. Fot. AIPN

Młodość

Witold Pilecki urodził się 13 maja 1901 r. w rosyjskim Ołońcu. W roku 1910, chcąc ustrzec swoje dzieci przed rusyfikacją, małżonkowie Pileccy postanowili, że Ludwika z dziećmi przeniesie się do Wilna; Julian pozostał w Ołońcu ze względu na pracę. W Wilnie Witold rozpoczął naukę oraz związał się z działającym w konspiracji ruchem skautowskim.

Okres I wojny światowej Ludwika z dziećmi przetrwała najpierw u swojej matki na Mohylewsczyźnie, a potem w majątku teściów Sukurcze koło Lidy. Po powrocie do Wilna jesienią 1918 r. Witold podjął naukę w Gimnazjum im. Joachima Lelewela, wstępując jednocześnie do konspiracyjnej Polskiej Organizacji Wojskowej. W grudniu 1918 r., wobec nadciągającej armii bolszewickiej zaciągnął się z grupą harcerzy do oddziałów Samoobrony Wileńskiej i dowodził obroną barykady w Ostrej Bramie.

Fragment tekstu z „Biuletynu IPN” nr 5/2019

► [czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

IPNtv: Spot „Ostatnia droga rotmistrza Witolda Pileckiego”

#pytaniazhistorii

***Dlaczego komuniści skazali Witolda Pileckiego na karę śmierci w 1948 r.? -
Paweł Sztama, Biuro Badań Historycznych IPN***

Anna Zechenter: *Piekło po niemiecku według Pileckiego*

Kiedy do Konzentrationslager Auschwitz 14 czerwca 1940 r. przybył pierwszy transport ponad siedmiuset polskich więźniów z Tarnowa, nikt nie wiedział, że właśnie w tym obozie, na ziemi wcielonej do Rzeszy, rozgrywać się będą sceny, przy których zbledną obrazy z piekła Dantego.

Ponieważ wyrastały tam wciąż nowe skupiska baraków, w dowództwie jednego z licznych na początku okupacji podziemnych ugrupowań, Tajnej Armii Polskiej, zapadła decyzja, że ktoś musi przedostać się do środka. Czy Pilecki był pomysłodawcą tego planu, czy tylko chętnym do jego wykonania – nie wiadomo. Tłumiący w sobie każdą słabość obrońca polskich granic w 1920 r., potem kipiący energią w codziennej pracy obywatel ziemski z Nowogródzczyzny, pozwolił się ująć Niemcom i trafił do Auschwitz z transportem wieczorem 21 września 1940 r. Przez kolejne miesiące i lata wysyłał na zewnątrz szyfrowane meldunki o położeniu więźniów i działalności założonego przez siebie Związku Organizacji Wojskowej.

Od jego przybycia do lagru minął niespełna miesiąc, gdy nadał pierwszą wiadomość opisującą tamtejsze warunki egzystencji – dotarła ona kilka tygodni później do komendanta głównego ZWZ, gen. Stefana Roweckiego, i na jego rozkaz została przekazana do Londynu. Po dwóch miesiącach przyszła od Pileckiego informacja o sformowaniu pierwszej „piątki” podziemnej struktury. Kolejne powstające pięcioosobowe grupy nie wiedziały o istnieniu innych. Ostatecznie, przed ucieczką Pileckiego w kwietniu 1943 r., ZOW liczył około ośmiuset zaprzysiężonych więźniów – taką siatkę trudno byłoby stworzyć jednemu człowiekowi poza obozem, a cóż dopiero wśród ludzi wygłodzonych, pracujących ponad siły i podatnych na pokusę, by się zmienić w „muzułmana”.

Moment, w którym Pilecki mógł spokojnie opisać wszystko, co widział, nadszedł dopiero po wojnie, we Włoszech. Od 1943 r. żył w wirze spraw konspiracyjnych, służył w Kedywie, potem w Powstaniu Warszawskim dowodził jednym z oddziałów zgrupowania „Chrobry II” w tzw. Reducie Witolda. Z ruin stolicy wyszedł jako jeńiec, a do 2. Korpusu gen. Władysława Andersa dołączył w 1945 r. po wyzwoleniu przez Amerykanów z niemieckiego oflagu w Murnau.

► [czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

Kenkarta Witolda Pileckiego na nazwisko Smoliński. Fot. AIPN

#pytaniahistorii

Co zawierają raporty Witolda Pileckiego z obozu Auschwitz-Birkenau? - dr Marcin Urynowicz, Biuro Badań Historycznych IPN